

AĞIZ DİŞ VE ÇENE RADYOLOJİSİ

1. Diş Filmi Çektirmemizin Amacı Nedir?

Cevap: Dişleri barındıran ve gözle görülmeyen kemik içi yapıların durumunun izlenmesi, var olan diş/dişeti rahatsızlıklarının kök ve kemik ile olan ilişkilerinin belirlenmesi amacıyla diş filmi çektilir. Bu da başlangıçta var olan ya da dışarıdan gözle görülemeyecek rahatsızlıkların teşhis edilmesine ve erken tedavisine olanak sağlar. Ağız içerisindeki diş yapısı bozuklukları, herhangi bir iltihap varsa hangi dişten kaynaklandığı, diş köklerinde mevcut olan kırıklar, tümör ve kistler için röntgen çekmek en doğru sonucu verir.

2. Diş Röntgen Filmi Çektirmenin Işın Alma Yönünden Bir Sakıncası Var mıdır?

Cevap: Modern diş radyolojisi cihaz ve metotları ile çekilen diş röntgeninden alınan doz minimal düzeydedir. Tek bir diş röntgen filminden alınan ışın dozu, güneş ışığına maruz kalındığında alınan radyasyondan bile daha azdır. Tek seferde tüm ağızdan 16 tane diş röntgeni alınmasında tıbbi açıdan herhangi bir sakınca yoktur. Aksine teşhis açısından röntgenen elde edilen fayda çok daha fazladır.

3. Hamilelikte Diş Röntgeni Çektirebilir miyim?

Cevap: Hamileler diş sorunları nedeniyle röntgen çektmekten kaçınmalıdır. Gerekiyorsa kurşun önlük giyilerek alınmalıdır.

4. Mevcut Eski Röntgenleri Saklamam Gerekir mi?

Cevap: Çektirdiğiniz röntgenler teknik açıdan sorunlu ya da mevcut durumunuzu yansıtmayacak kadar eski ise muayene sırasında kullanılması uygun değildir. 6 aydan eski röntgenlerin yenisi ile değiştirilmesi gerekmektedir. Ancak muayene sırasında eski röntgen filmlerinizi yanınızda bulundurmanız, mevcut durumu önceki durumla karşılaştırmanız açısından faydalı olacaktır. Bu nedenle eski röntgenler atılmamalı ve muayeneye getirilmelidir.

5. Dental Tomografi Nedir? Niçin Tercih edilmektedir? Işın Alma Açısından Bir Sakıncası Var mıdır?

Cevap: Dental tomografi x-ışını kullanılarak incelenmek istenilen bölgenin kesitsel görüntüsünü oluşturmaya yönelik radyolojik teşhis yöntemidir. Tomografi görüntüsü ile normal röntgen filmlerinde görülmeyen kemik ve yumuşak doku detayları görülebilmektedir. Dental tomografi cihazı ile 3 plandan çok sayıda kesit alınır. Daha sonra bu kesitler ileri düzey yazılımlar yolu ile yeniden dilimlenip yapılandırılarak hedeflenen bölgenin istenilen açıdan ve her yönden görüntülenebilmesi sağlanır.

Diğer dental görüntüleme yöntemleri ile görüntülenemeyen alanlar tomografi ile görüntülenmektedir. Tıpta kullanılan tomografi cihazlarına göre %90'a varan oranda daha az radyasyon ile görüntüleme gerçekleştirilmektedir. X-ışınları yalnızca hedeflenen bölgeye gönderildiğinden, tiroid bezi ve katarakt gibi hassas organlar radyasyondan korunur. Görüntü kalitesi çok yüksektir. Yüksek teşhis detayı ve ölçüm doğruluğu veren bu kesitler her türlü tedavide yol gösterici olmaktadır. Ayrıca bu teknikle kafatasının hacimsel görüntüsü oluşturularak kemik yapısı da incelenebilmektedir.

6. Ne Sıklıkta Dişlerimi Muayene Ettirmem Gerekir?

Cevap: Düzenli şekilde fırçalanmış dişlerin ağrıması, problem olmadığı anlamına gelmemektedir. En az altı ayda bir ayrıntılı bir diş kontrolünün yapılması gereklidir.

7. Ağızda Meydana Gelen Kanama, Koku, Uyuşma, Yanma Gibi Değişiklikler Vücutumdaki Hastalıkların Belirtisi Olabilir mi?

Cevap: Evet, olabilir. Bu nedenle, yakınmalarınızın ağız ve diş kaynaklı mı, yoksa vücudunuzdaki diğer düzensizlikler nedeniyle mi oluştuğunu belirlemek üzere mutlaka diş hekiminize başvurmanız gereklidir.

AĞIZ DIŞ VE ÇENE CERRAHİSİ

1. Ne zaman bir çene cerrahine görünmeliyim?

Cevap: Gömülü dişler, başarısız bir kök-kanal tedavisi, TME problemleri, ağız içinde kist ve tümör benzeri lezyonlara dair bulgular olduğunda diş hekiminiz sizi bir maksillofasiyal cerraha yönlendirecektir. Aşağıdaki durumlardan bir veya birkaçı sizde bulunduğunda maksillofasiyal cerraha başvurabilirsiniz:

Çene-yüz bölgesinde görülen;

Şiddetli veya kronik ağrı

Fonksiyon kaybı

Yaralanma

Deformite veya travma

Enfeksiyonlar

2. İmplant nedir?

Cevap: Dental implant, titanyumdan yapılmış kök şeklinde küçük bir tutucudur. Çekilmiş bir diş kökünün yerini alacak şekilde çene kemiğinin içerisine yerleştirilir. İyileşme süreci sonunda implantın kemikle kaynaşması sağlandıktan sonra yerleştirilen implant üstü protez, doğal diş görevi görür. Bu yeni diş, doğal diş gibi görünür ve doğal diş hissi verir.

3. Dental implant tedavisi sizin için uygun mu?

Cevap: Yaralanma, çürüme veya kırılmadan dolayı dişlerinizi kaybettiyseniz ve şiddetli sistemik hastalığınız (diabet, osteoporöz, kan hastalıkları vb.) yoksa muhtemelen implant tedavisi sizin için uygundur. Bununla birlikte, implant yerleştirilecek çene bölgelerinde yeterli kemiğine sahip olmanız gerekmektedir. Doktorunuz, implantın sizin için doğru bir tedavi seçeneği olup olmadığına klinik ve radyolojik incelemelerden sonra karar verecektir.

4. Gömülü dişler çekilmeli midir?

Cevap: Gömülü dişler şu durumlarda çekilmelidir:

İlgili dişten kaynaklı apselerde

Kist veya tümörle beraber olduğunda

Ağrı varsa

Çeneyi zayıflatıp kırık oluşturma riski varsa

Komşu dişte çürük oluşturma riski varsa

5. Diş ekimi sonrası ne gibi önlemler alınmalıdır?

Cevap: ekim bölgesine konulan tampon en az 30 dakika yerinde tutulmalıdır

En az iki saat bir şey yenmemeli ve içilmemelidir

ekim yapılan çene bölgesi ile 24 saat çiğneme yapılmamalıdır

24 saat sigara içilmemelidir

24 saat alkol kullanılmamalıdır

Ağız su ile çalkalanmamalıdır

ekim yeri emilip tkrlmemelidir

Dil ve el ile çekim bölgesine dokunulmamalıdır

Ağrı olursa aspirin harici bir ağrı kesici kullanılmalıdır

6. Gömülü dişler çekildikten sonra iyileşme süresi ne kadardır?

Cevap: Genellikle 3-7 gün içinde iyileşir.

7. Alveolit nedir?

Cevap: Diş çekiminden sonra kemikteki çekim yerinde meydana gelen enfeksiyon durumudur. şiddetli ağrı söz konusudur ve ağrı kesicilerle hafiflemez. Bu durumla karşılaşmamak için operasyon sonrası önerilerine mutlaka uyunuz. Böyle bir durumla karşılaştığınızda lütfen en kısa zamanda kliniğimize başvurunuz.

8. Ortognatik cerrahi nedir?

Cevap: Çeneler arasında uyumsuzluk olduğunda ve/veya dişlerin kapanışı ortodontik olarak dzeltilemediğinde ortognatik cerrahi uygulanır. Lütfen Hasta Bilgilendirme bölümünde Ortognatik Cerrahi başlığını inceleyiniz.

9. Operasyonlar hangi tip anestezi yöntemleriyle uygulanmaktadır?

Cevap: Hekim kararına bağı olarak çeşitli anestezi tipleri uygulanabilir. Bunlardan birincisi lokal anestezidir, ilgili bölgeyi uyuşturur. İkincisi sedasyondur, kısmen bilinçli olursunuz. Üçüncüsü, genel anestezidir, bilinciniz geçici bir süre için tamamen kaybolur ve operasyonu hatırlamazsınız.

10. Operasyon günü yiyip içebilir miyim?

Cevap: Sedasyon veya genel anestezi öncesi 8 saat bir şey yiyip içmemelisiniz. Herhangi bir şey yemiş ya da içmişseniz işleminiz iptal edilir. Lokal anestezi altında gerçekleştirilecek işlemlerde karnınız tok geliniz.

11. Operasyondan sonra araba kullanabilir miyim?

Cevap: Sedasyon ve genel anestezi ile yapılan işlemlerden sonra bir yetişkinin size refakat etmesi istenecektir. Ancak, lokal anesteziden sonra araba kullanmanızda bir sakınca yoktur.

12. Çene eklemde ağrı ve ses oluşmasının sebepleri nelerdir?

Cevap: Temporomandibuler eklem (TME) veya komşu yapılardaki değişiklikler ve bazı sistemik hastalıklar TME problemlerine yol açabilir. Bazen çığneme kaslarıyla ilgili bozukluklar da ağrı ve fonksiyon kaybına neden olabilir.

13. Çene-yüz bozukluklarının düzeltilmesinde cerrahi işlem ne zaman tercih edilir?

Cevap: Çene-yüz bozukluklarının düzeltilmesinde cerrahi müdahale, genellikle büyüme ve gelişimin tamamlanmasından sonra uygulanmaktadır. Ancak fonksiyonların aşırı derecede bozuk olduğu veya ileri deformitelerin önlenmesi gereken bazı durumlarda daha erken yaşlarda tedavi edilebilir.

14. Dudak-damak yarıkları ne zaman tedavi edilmelidir?

Cevap: Dudak yarıklarında bebek 10 haftalıkken durumu uygunsa operasyon gerçekleştirilebilir. Damak yarıklarında ise sadece yumuşak damak etkilenmişse 18 aydan önce operasyon yapılabilir. Sert damağı içine alıyorsa 18-24. aylarda cerrahi işlem yapılabilir.

15. Kök ucunda iltihap olan dişler kurtarılabilir mi?

Cevap: Kesici dişler, nadir durumlarda küçük azı dişlerinin kök ucundaki iltihabi oluşumlar, kökün 1/3 uç kısmı ile beraber çıkartılabilir. Böylece hastanın dişi çekilmeden bırakılabilir.

16. Kronik sistemik bir hastalığım var. Dental tedaviler öncesi nasıl bir yol izlemeliyim?

Cevap: Öncelikle kliniğimize gelmeniz, klinik muayenenizin yapılması, gerektiği takdirde diğer branş doktorları ile konsültasyon yapılması gerekmektedir.

17. Apse nedir ve nasıl tedavi edilir?

Cevap: Apseler, klinik olarak ağrılı bir şişliktir. Akut apsenin, merkezi sert ve ağrılı olup çevresinde ödem vardır. İlgili bölgede ısı artışı söz konusudur. Apseler eğer olgunlaşmış ise parmakla kontrol edildiğinde sıvı ile dolu olduğu hissedilir. Kronik abseler akut olanlara göre daha yavaş gelişir ve genellikle ödem görülmez. Şişlik daha sert ve ağrı daha azdır. Antibiyotik tedavisi altında cerrahi olarak etken dişin çekimi ve apsenin drenaj edilmesi gerekmektedir.

18. Apseli diş çekilir mi?

Cevap: Antibiyotik tedavisi altında mümkün olan en kısa zamanda abseli diş çekilmelidir.

19. Çene kırıkları nasıl tedavi edilir?

Cevap: Çene kırıkları iki türlü tedavi edilebilir:

Cerrahi olmayan yöntem: Alt ve üst çene teller ve lastikler ile karşılıklı getirilip tespit edilir.

Cerrahi yöntem: Kırık hattının iki tarafındaki sağlam kemik plak ve vidalar yardımıyla birbirine tutturulur.

20. Diş çekimi sonrası maksiller sinüs açılırsa ne yapılmalı?

Cevap: Bu açıklık en kısa sürede kapatılmalıdır. İyi kapatılmamış veya gözden kaçan açıklıklarda, hastanın yediği ve içtiği gıdalar burnundan gelebilir, sigara içmede zorluk vardır ve yanak şişirilemez. Bu tür şikâyeti olan hastalar derhal çene cerrahisi kliniğine başvurmalarıdır.

21. Trigeminal nevralji nasıl bir hastalıktır?

Cevap: Nedeni tam olarak bilinmemektedir. Trigeminal sinirin üç dalından birini ya da hepsini etkileyen ve o dalların dağıldığı yüz bölgesinde şiddetli ağrılara neden olan bir durumdur. Hastalıktan etkilenen yüz bölgesine dokunmak, tıraş olmak, konuşmak, hatta bazen yemek yemek ağrı nöbetlerini başlatabilir. Ağrı şimşek çakar tarzda ani başlar ve ani olarak kesilir. İlaç, enjeksiyon veya cerrahi tedavi uygulanabilir.

22. Rize dışında ikamet etmekteyim. Kliniğinizde tedavi olmak için ne yapmam gerekir?

Cevap: Kimliğiniz ile Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Oral Diagnoz AD.'na başvurmanız ve ilk muayenenizin yapıldıktan sonra kliniğimize sevk edilmeniz gerekmektedir.

RESTORATİF DİŞ TEDAVİSİ

1. Diş fırçası seçilirken nelere dikkat edilmelidir?

Cevap: Fırçanın kıllarının yuvarlatılmış olmasına, yapıldığı hammadde ve kullanılan boyaların sağlık açısından uygunluğuna, TSE standartlarına uygun olup olmadığına, kişisel olarak da; ağız yapısına, dişetinin sağlığına ve el becerisine göre uygun şekilli fırça alınmasına dikkat edilmelidir.

2. Diş fırçası çeşitleri nelerdir?

Cevap: Diş fırçası çeşitleri kıl sertliklerine göre; Sert, Orta Sert, Yumuşak olmak üzere çeşitlendirilmiştir. Bu fırçalar manuel veya elektrikli olarak da piyasada bulunmaktadır.

3. Diş fırçasının temizliği nasıl yapılmalıdır?

Cevap: Fırça her kullanımdan sonra, su ile kıl diplerinde macun kalmayacak şekilde iyice çalkalanmalı ve tozlanmayacak şekilde muhafaza edilmelidir.

4. Diş fırçası en fazla ne kadar kullanılmalıdır?

Cevap: Diş Hekimleri fırçanızın, en geç üç ayda bir değiştirilmesini önermektedir. Fırça kılları yıprandığında, plak uzaklaştırma etkinliği giderek azalır. Bu nedenle diş fırçasının düzenli olarak değiştirilmesi gerekir. Fırçalamayı nasıl yaptığınız da değiştirme süresini doğrudan etkilemektedir. Örnek olarak; eğer bütün kıllar 1 hafta sonra düzleşmişse, fırçalama çok sert yapılıyor demektir. Kıllar 6 ay sonra hala düzse, ya çok baskısız fırçalanıyor ya da her gün fırçalanmıyor demektir. İdeal bir diş fırçasında kıl uçları, dişetini zedelememesi için yuvarlatılmış olmalıdır. Diş fırçasının yapısı, dişlerin tamamına ve tüm yüzeylere ulaşabilir olmalıdır. Unutulmamalıdır ki, her diş fırçası bir kişi içindir!

Diş fırçası kişiye özel bir üründür ve hiçbir şekilde birden fazla kişi tarafından kullanılmamalıdır. Ağzında problem olan kişilerin kullandığı diş fırçalarının gerek sertlik derecesi ve gerekse tipi bir diğer kişi için uygun olmayabilir. Ağız içinde barınan bakteriler ve mikroplar fırça yolu ile diğer kullanıcıya rahatlıkla geçebilmektedir.

5. Diş fırçalarken dikkat edilmesi gereken kurallar nelerdir?

Cevap: Diş fırçalarken uygulamamız gereken en önemli şey tüm yüzeyleri en etkili ve doğru biçimde fırçalamaktır. Bunun için; alt çenede ve üst çenede bulunan dişlerin ön-arka ve geride bulunanların da çiğneyici yüzeyleri ile tüm dişlerin arasını iyice fırçalamak gerekmektedir. Fırçalama yaparken; Diş yüzeylerin fırçalanması sırasında, diş fırçası, kılların yarısı dişin yüzeyinde diğer yarısı da dişetinde olacak biçimde tutulmalıdır. Sonrasında; fırçayı yerinden oynatmadan üst çenede yukarı, alt çenede aşağı doğru 45 derece eğim verilmelidir. Yine fırçayı yerinden oynatmadan, yan yüzeyler, 8-10 kez küçük dairesel hareketlerle, çiğneyici yüzeyler ise öne – arkaya hareketlerle fırçalanmalıdır. Bu işlemler tamamlandığında, ağız içi bol suyla çalkalanmalıdır. Fırçalama sırasında gereğinden fazla kuvvet uygulayarak fırçanın dişetine zarar vermesine sebep olunmamalıdır. Sağlıklı bir ağız, sağlıklı dişetlerine sahip olmakla elde edilir. Fırçalama sırasında kanayan dişetleri bir dişeti hastalığının habercisidir.

6. Fırçalama için kullanılması gereken DİŞ MACUNU miktarı ne olmalıdır?

Cevap: Diş macunu fırça başını bir uçtan bir uca kaplayacak şekilde sıkılmamalıdır. Bu kadar fazla macun fırçalama sırasında zaten dökülüp ziyan olacaktır. Fırça kıllarının ortasına fırça kıllarının yarısı uzunluğunda macun sıkmak yeterlidir.

7. Dişler hangi sıklıkta fırçalanmalıdır?

Cevap: En az; günde iki kere, sabah ve akşam yatmadan önce fırçalanmalıdır. Gerçekte her yemekten sonra fırçalamak uygundur. Bu olanak sağlanamıyorsa, yemekten sonra ağız mutlaka bol su ile çalkalanmalıdır. Gece, yatmadan önce fırçalama kesinlikle yapılmalıdır. Yiyecek artıklarının bulunduğu bir ağız bakteri plağının oluşmasına zemin hazırlar.

8. Dişleri çok sık fırçalamak zararlı mıdır?

Cevap: Diş fırçasının kıl yapısı yumuşak ve fırçalama da doğru yapılırsa dişlere zarar vermez. Ancak gereğinden fazla sert ve uçları deforme olup iyice yuvarlatılmamış kıllara sahip bir fırça ile yapılan yanlış fırçalama diş minesinin aşınmasına neden olur.

9. Her fırçalamada diş macunu kullanmak gerekir mi?

Cevap: Macun olmadığı durumlarda sadece su ile de dişlerin fırçalanması yeterli olabilir. Ancak günde en az iki kere diş macunu ile fırçalanması gereklidir.

10. Fırçalanmayan dişlerin zararı nedir?

Cevap: Fırçalanmayan dişler, öncelikle rahatsızlık yaratan kötü ağız kokusu ile kendisine ve çevresine zarar verir. Fırçalama olmadığı için dişler arasında ve diş-dişeti birleşiminde biriken yiyecek artıkları bu bölgelerde bakteri plağının oluşumuna neden olur. Zamanla biriken bakteri plağı dişeti iltihaplarına ve daha ileride dişeti çekilmelerine zemin hazırlar. Sağlıklı dişler bile bu nedenle kaybedilebilir. Diş aralarında biriken bakteriler dişlerin çürümesine sebep olur. Bir süre dişler fırçalanmaz ise, ilk fırçalama sırasında dişeti kanaması meydana gelir. Bu kanama, düzenli ve sürekli bir ağız bakımı ile düzeltilebilir.

11. Tüketilen yiyeceklerden hangileri diş sağlığı açısından zararlıdır?

Cevap: Genellikle şekerli ve asitli yiyecekler diş sağlığını olumsuz etkiler. Ancak bu tür gıdalar tüketildikten sonra, ağız bolca su ile çalkalanırsa bakteri üretimi geciktirilebilir. Özellikle bisküvi, çikolata vb. yapışkan yiyecekler yedikten sonra ağız iyice çalkalanmalı, eğer olanak varsa fırçalanmalıdır.

12. Ağız sağlığı nasıl korunur?

Cevap: Ağız sağlığı düzenli bir ağız bakımı ile korunabilir. Ağız yapısı için uygun bir diş fırçası, diş macunu, doğru fırçalama yöntemi, diş fırçasının düzenli aralıklarla değiştirilmesi, diş fırçasının beraberinde diş ipi kullanarak ara yüzlerin temizlenmesi ve herhangi bir problem olmasa dahi, altı ayda bir, kontrol için Diş Hekimine gidilmesi, ağız sağlığını korumada yeterli olacaktır.

13. Diş çürümelerinin ana nedeni nedir?

Cevap: Diş çürümelerinin ana nedeni; “Mikrobiyal Dental Plak” tır. Plak; ağızın temizlenmemesi sonucu, dişlerin bütün yüzeylerinde, diş-dişeti birleşiminde biriken milyonlarca mikroptur. Bu plak temizlenmezse mikropların ürettiği zararlı maddeler diş çürüklerine ve dişeti hastalıklarına neden olur.

Plak, ağız çalkalama veya parmaklarla yapılan ovma sonucu çıkmaz. Bunu yok etmek için, kesinlikle diş fırçası kullanılmalıdır.

PROTETİK DİŞ TEDAVİSİ

1. Protez nedir, protez uzmanı kimdir?

Cevap: Vücudun kaybedilen herhangi bir kısmını tamamlayan tüm yapay oluşumlara protez denir. Diş hekimliğinde ise; uygun yapay maddeler kullanılarak dişlerin eksilen kısımlarının veya bir ya da daha çok eksik dişin ve ilgili dokuların eksilen ve kaybolan işlev, estetik, rahatlık ve sağlığını yeniden kazandırmak amacıyla uygulanan yapay oluşumlara diş protezi denir.

Protez uzmanlığı, fasial ve oral protezleri kullanarak, hastalığın veya yaralanmanın sonucunda oluşan görünüm, konuşma ve fonksiyonel problemleri düzelten veya rehabilite eden dental uzmanlık alanıdır.

- Protez Çeşitleri Nelerdir?

1. Tam (Total) Protezler
2. Parsiyel Protezler
  - a. Sabit Protezler
  - b. Hareketli Protezler

- İmplant Destekli Protezler

- a. Sabit Protezler
- b. Hareketli Protezler

- Çene-Yüz Protezleri

Tam Protezler: Tüm dişlerin kaybı ile birlikte bazı önemli problemler gözlenebilir. Bu problemler destek alınacak kemiğin aşırı kaybı, çiğneme fonksiyonun düzgün bir şekilde yerine getirilememesi, yüz dokularının desteğini kaybetmesi, çene ve eklemlerde ağrı veya fonksiyon kaybı olarak sayılabilir. Tam protezler dişlerin tamamını kaybetmiş kişilere yapılan yapay dişlerin bir kaide plağı üzerine yerleştirildiği protez türüdür. Kaide plağı çiğneme kuvvetini alveol mukozası üzerinden çene kemiğine iletir.

Hareketli ve Sabit Parsiyel Protezler: Dişlerin bir kısmının kaybedildiği durumlarda yapılan protezlerdir. Sabit protezler kalan dişlerden destek alınan ve destek dişler üzerine hekim tarafından yapıştırılan protezler olup, hasta tarafından çıkarılamazlar. Hareketli protezler ise kalan dişlerden destek alan ama takılıp çıkartılabilen protezlerdir. Parsiyel dişsizlikte hangi tip protezin yapılacağı dikkatlice değerlendirilmesi gereken birkaç faktöre bağlıdır. Bu faktörleri şu şekilde sıralayabiliriz; kalan dişlerin alveolar kemik desteği miktarı, kalan dişlerin durumu, kalan dişlerin sayısı ve konumu, hastanın genel ağız sağlığı.

İmplant Destekli Protezler: Yukarıdaki geleneksel protez tekniklerine bir alternatif olarak tercih edilen dental implant destekli protezler, hastalara özellikle fonksiyon bakımından avantaj sunar. Bu tip bir protez yapımının tercihi daha önce de belirttiğimiz faktörlere bağlıdır. Dolayısıyla hekiminizin sizin için uygun görmesi ve yönlendirmesiyle sağlıklı bir tedaviye kavuşabilirsiniz.

Çene-Yüz Protezleri: Çene yüz bölgesinde gözlenen eksikliklerin rehabilitasyonu için protez uzmanları tarafından yapılan protezlerdir.

2. Diş sıkmanın (gıcırdatma) tedavisi var mıdır?

Cevap: Diş sıkmanın nedenleri ve mekanizmasıyla alakalı çeşitli hipotezler mevcuttur. Ancak bu hipotezlerden hareket edilerek diş sıkmanın tam ve kesin bir tedavisi hala bulunamamıştır. Bu yüzden diş hekimlerinin amacı dişlerde, çene eklemünde oluşabilecek kalıcı zararları önlemek ve ağrıyı ortadan kaldırmaktır. Bu amaçla kişiye özel hazırlanan okluzal splintler diş sıkmasının semptomatik tedavisinde kullanılan en önemli araçtır.

Ancak okluzal splintler çoğunlukla tek başlarına yeterli olamamaktadır. Bu nedenle hastalığın sergilediği tabloya göre okluzal splintlerin yanında bazı ek tedavilerinde uygulanması gerekmektedir. Bunlar;

Stres terapisi,

Rahat uyumayı sağlayıcı önlemler,

Kas gevşetici ilaç uygulaması,

Hatalı yapılmış diş dolgusu ve kaplamaların yenilenmesi,

Eksik olan dişlerin yerine koyulabilmesi için protez uygulamaları.

PEDODONTİ (ÇOCUK DİŞ HEKİMLİĞİ)

1. Soru: 7 yaşındaki oğlum üst ön dişini kaybetti. Şimdi alt dişi sallanıyor ve o bölgenin ağrıdığını söylemekte. Ben süt dişlerinin arkasından daimi dişlerinin geldiğini görüyorum fakat daimi dişlerden biri sallanıyor. Bu durum normal midir? 5 yaşındayken röntgenini çeken hekim her şeyin normal olduğunu söyledi. Ve temizlik ile örtücü dışında herhangi bir tedavi uygulamadı.

Cevap: Dokuların gelişimini bir pedodontistin görmesinde fayda vardır. Süt dişleri düşmeden daimiler süt dişlerinin önünden ya da yanından sürebilir ve süt dişleri düşmeden ağızda kalabilir. Daimi diş ağızda korumak gerekmektedir.

2. Soru: 3 yaşındaki oğlumun ön iki dişinin köklerinde iltihap var. Ayrıca üst dişlerinde yara var. Çocuk diş hekimi dişin çekilmesi gerektiğini söyledi. İkinci bir görüş için başka bir hekime götürdük. O da bu yaşta travmatize olacağı için çekirtmememizi söyledi. Röntgende koyu bir alan görülmektedir. Çocuk diş hekimi bu iltihabın daimi dişleri etkileyebileceğini söyledi. Öneriniz nedir?

Cevap: Bir pedodontist genel diş hekimine göre daha geniş açıdan bakabilir. Ayrıca sedasyon travma oluşturan bir olay değildir. Ayrıca süt dişlerindeki iltihaplar daimi dişlerin gelişimini etkilemektedir.

3. Soru: Üç hafta önce 3 yaşındaki kızım ağzını pencere kenarına vurdu. Üst sol taraf dişeti yırtıldı. Dişin kökü etkilendi ve kötü görünmekte. Bugün bir pedodontiste götürdüm. Bir ay sonra tekrar görmek istedi ve dişin iyileşebileceğini söyledi. Diş eti için bir öneri istedim. Bu yaşta bir şey yapmaya gerek olmadığını söyledi. Bu gerçekten doğru mu?

Cevap: Aslında olay sırasında kaybolan doku büyük bir miktarda olmadığı sürece, herhangi bir uygulama gerekmemektedir. Eğer ileride gerekirse bir uygulama yapılabilir. 2-3 yıl sonra diş kaybedilebilir ve daimi diş sürerken dokular yenilenebilir.

4. Soru: 7 yaşındaki torunum uykusunda dişlerini gıcırdatmaktadır. Bunu önlemek için ne yapabilirim? Bir diş hekimine götürmek gerekir mi?

Cevap: Çocuklarda diş gıcırdatma çok yaygındır. Hastaların %40-60'ının dişlerinde aşınma mevcuttur. Eğer daimi dişler sürdükten sonra aşınma devam ederse gece plağı önerilmektedir. Bu alışkanlık genellikle 8 yaşında sona ermektedir. Eğer sona ermezse gece plağı yapılır. Aşınmanın şiddetinden emin olmak için çocuk diş hekimine muayene olması önerilir.

5. Çocuğu diş hekimine götürmek için en ideal yaş kaçtır?

Cevap: 3 yaşında çocuğunuzu diş hekimine götürebilirsiniz. Bu ziyarette, radyografik muayene, florür tedavisi ve klinik muayene yapılır.

PERİODONTOLOJİ

1. Periodontal hastalık nedir?

Cevap: Periodontal hastalık dişleri destekleyen yumuşak ve sert dokuların enfeksiyonudur. Bu durum "plak" dediğimiz bakteriden oluşan yapışkan film tabakasının diş üzerine yerleşmesinden ve diştaşına (tartar) dönüşmesinden dolayı oluşmaktadır. Erken dönemlerde dişetinde iltihap gözlenmekte; fırçalama veya diş ipi kullanımı esnasında kanama olabilmektedir. Bu safha "gingivitis" olarak adlandırılmaktadır. Gingivitis, diş hekiminin uygulayacağı tedavi ve iyi bir ağız hijyeni ile geri döndürülebilir. Gingivitis tedavi edilmezse, hastalık plak ve diştaşı, dişetinin altına yerleşim gösteren "periodontitis"e ilerler. Dişetinin iltihaplanması ve iritasyonu, iltihaplı dişeti cepleri (diş ve diş eti arasında artmış boşluk) ile oluşur. Periodontitis ilerlerse cepler derinleşir ve dişleri destekleyen kemik kaybedilir. Tedavi edilmediği takdirde; bu durum sonunda diş kaybedilebilir.

2. Periodontal hastalık nasıl teşhis edilir?

Cevap: Periodontal hastalığın başlıca belirtileri.

Fırçalarken ve/veya yemek yerken dişetlerinde oluşan kanama

İleri dönemlerde dişlerde sallanma

Dişetinin çekilmesi ile dişlerin görünen boyunun uzaması.

Eğer düzenli kontrolünüzde, diş hekiminizin rakamlar söyleyip, bunları dental şablona not ettiğine tanık olduysanız, bu cep ölçümünü deneyimlediğinizi gösterir. Rutin check-up' ın bir parçası olarak diş

hekimi periodontal muayeneyi, cep ölçümü ve kanama kontrolü yaparak tamamlar. Diş hekimi için kanama ve 4 mm veya üstünde cep varlığı, gingivitis ve periodontitisi tanımlamak için bir yoldur.

3. Periodontal hastalık için diş hekiminin önerebileceği bazı tedaviler nelerdir?

Cevap: Pratisyen diş hekiminiz periodontal hastalığınızı tedavi edebilir ya da sizi bir periodontoloğa yönlendirebilir. Periodontolog; dişleri çevreleyen dişeti ve kemiğin tedavisi ve bakımında uzmanlaşmış ve bunun için fazladan eğitim almış diş hekimidir.

Diş hekiminiz ya da periodontoloğunuz tedavi için “kök yüzeyindeki birikintilerin elimine edilmesi ve enfekte ve nekrotik kök yüzeyinin temizlenmesi” denilen, ayrıca “derin temizlik” olarak bilinen cerrahi olmayan işlemi önerebilir. Eğer cerrahisiz tedavi etkili değilse ve kemik kaybının şiddeti fazla ise; periodontal cerrahi önerilebilir. Bu tedavi tartar, plak, bakteri ve dişetin altında bulunan hastalıklı dokuları uzaklaştırmak için dişeti dokusunun cerrahi olarak açılmasını ve sonra dikiş atılmasını içerir. Periodontal hastalık kontrol altında ise; hekiminiz periodontal hastalıktan etkilenen dişeti ve hekim kemik ve dişeti dokusu arasında kemik materyalini cerrahi olarak yerleştirir. Bu kemik materyali yeni kemik ve bağ dokunun gelişimine izin vermektedir.

4. Periodontal hastalık tedavi edildikten sonra neler olur?

Cevap: Diş hekiminiz ya da periodontolog, periodontal hastalığın tekrar oluşmasını önlemek için bir tedavi planı reçete edecektir. Bu “idame fazı” olarak bilinmektedir. İdame fazınızın bir parçası olarak; diş hekiminize sık ziyaretler yapacaksınız ve böylece diş hekiminiz ya da periodontoloğunuz yeni bir hastalığın oluşmasına sebep olabilecek yeni tartar ve plak oluşumunu önleyebilecektir. Diş hekiminiz size ayrıca ağız- diş sağlığınıza korumanıza yardımcı olmak için ağız çalkalama solüsyonları, özel diş fırçaları gibi ev bakım önerilerinde bulunacaktır. İdame fazı, periodontal hastalığın tekrar oluşmasının önlenmesinde en önemli bölümü oluşturmaktadır.

5. Periodontal hastalık ağız dışında diğer sağlık problemlerine yol açabilir mi?

Cevap: Evet, ağızdaki bakterinin kalp kapağı enflamasyonu denilen “endokardite” yol açtığı ve organ transplantı gibi komplike medikal prosedürlerle ilişkili olduğu bilinmektedir.. Diğer hastalıklar üzerine olan etkisi belirsizdir. Çalışmalar periodontal hastalık ile aşağıdaki durumlar arasında ilişkisi olduğunu göstermiştir:

Artmış kalp krizi riski

Artmış erken doğum ve düşük doğum ağırlığı riski

Diyabetli bireylerde kan glukoz değerlerinin kontrolünün zorluğu

Bu arada, periodontal hastalığın kontrolünün, dişleri koruduğu bir gerçektir- bu diş etleri ve dişlerin bakımı için iyi bir sebeptir.

ORTODONTİ

1. Her yaşta ortodontik tedavi yapılabilir mi?

Cevap: Evet yapılabilir. Yaygın olarak bilinen ortodontinin sadece çocuklara uygulandığıdır. Oysa dişlerin yer değiştirilmesi her yaşta mümkündür. Yani isterseniz 8 yaşındaki çocuğunuzun çıkmayan dişleri tedavi ile sürdürülürken aynı anda sizin de dişlerinizin arasındaki boşluklar ortodontik tedavi ile kapatılabilir. Ortodontik tedavinin yaş olarak üst sınırı yoktur. İhtiyacı olan bireylere her yaşta uygulanabilir. Siz erişkinler için diş renginde braketler olduğu gibi aynı zamanda braketlerin dil tarafından yapıştırılarak tedavi olduğunuzu gizlemek de mümkündür.

2. Ortodontik tedavinin süresi nedir?

Cevap: Vakanın durumuna ve hasta yaşına bağlı olarak 6 ay ile 36 ay arasında değişebilir.

3. Çocuğum geceleri parmak emiyor dişlerine zarar verir mi?

Cevap: Kötü alışkanlıklar dediğimiz parmak emme, yalancı emzik kullanımı, biberon kullanımı, tırnak yeme vb alışkanlıklar çocuk 3.5-4 yaşına geldiğinde halen devam ediyorsa mutlaka bırakılmalıdır. Devam etmesi halinde bu alışkanlıkların yarattığı etkiler kalıcı hale gelir ve çocuğın ciddi ve uzun süreli ortodontik tedavi görmesi gerekir. Parmak emme bu alışkanlıklar içinde en zor bırakılanıdır. Çocuğunuzda parmak emme teşhis ettiğinizde bir ortodontistin kontrolüne gitmenizde yarar vardır.

4. Tedavim sırasında nelere dikkat etmem gerekiyor? Kısıtlamalar var mı?

Cevap: Dişlerinizin üzerine yapıştırılan tellerin (braket) kırılmadan dişlerin yüzeyinde durması tedavinin başarısı açısından önemlidir. Bu sebeple yenilen gıdalara özen gösterilmelidir. Tedaviniz süresince aşağıdaki gıdalardan uzak durmanız gerekmektedir (ya da küçük parçalara bölerek yemelisiniz); sert gıdalar, kuruyemiş, sert şekerler, elma, erik , ayva gibi meyveler, çips, sakız, lokum gibi dişlere ve braketlerinize yapışabilecek temizlenmesi zor olan gıdalar, kola gibi asitli içecekler vb.

5. Tedavi sırasında ağrı veya hassasiyet olacak mı?

Cevap: Tellerin takıldığı ilk günler yanakların ve dudakların iç yüzeylerinde hafif tahriş ve dişlerde çiğneme sırasında ağrı olabilir. Şikayetlerinizin derecesi ne olursa olsun en fazla 10 gün içerisinde ağızınızda tel olduğunu hissetmeyeceksiniz.

6. Dişlerim düzeldikten sonra tekrar bozulabilir mi?

Cevap: Dişleriniz düzeldikten sonra tellerinizi diş yüzeylerinden çıkartılacaktır. Bu işlemin ardından size mevcut durumu koruması amacı ile pekiştirme aygıtları uygulanacaktır. Eğer bu aygıtlar size önerilen sürelerde kullanılmazsa ve uzun süre kontrole gelmezse dişlerinizin tekrar bozulma ihtimali vardır.

7. Dişlerimi düzeltmezsem ne gibi problemlerle karşılaşabilirim?

Cevap: Dişlerinizdeki düzensizlikler yaşınız ilerledikçe daha şiddetlenecektir. Yani uzun dönemde dişlerinizin görünümü sizi daha çok rahatsız eden bir hal alacaktır. Dişlerinizin düzgün kapanmıyor olması, çene eklemlerimize normalden daha fazla baskı gelmesine sebep olup, uzun dönemde ağız açıp kapama kısıtlamaları, çene kilitlenmesi gibi problemlere yol açabilir. Dişlerinizdeki düzensizlikten dolayı diş araları ve bazı yüzeyleri daha zor temizleneceğinden, çürük oluşumu düzenli diş dizisi olan bir bireye göre daha fazla olacaktır.

8. Dişlerimde (çocuğumun dişlerinde) ortodontik problemi nasıl teşhis edebilirim?

Cevap: Hastalarımız çoğunlukla köpek dişlerinin yukarda kaldığı şiddetli çapraşıklık durumlarında uzmana danışmaktadırlar. O düzeyde dikkat çekici bir durum yoksa ortodontik sorunlar geç yaşlarda fark edilmekte ve hastalar "bu yaşta tedavi olamam" diyerek ortodontik tedaviden vazgeçerek ya o şekilde kalmayı tercih etmekte ya da sağlıklı dişlerini kestirerek protez yaptırmak durumunda kalmaktadır.

9. Ortodontik tedavi dişlerimin çürümesini hızlandırır mı?

Cevap: Dişlerin üzerine yerleştirilen tellerin girintili çıkıntılı yüzeyleri yiyeceklerin birikimine oldukça elverişli alanlardır. Eğer dişler doğru fırçalanmazsa, ortodontik tedavi ile dişleriniz de çürümeler görülebilir.

10. Tedavi amacı ile bazı dişlerin çekilmesi gerekiyormuş. Diş eksiltmenin sakıncası var mı?

Cevap: Ortodontik tedavi amacı ile diş çekilmesi hastalarımızın velileri tarafından çoğunlukla istenmemektedir. Halbuki diş çekimi kararı, dişlerin çene kemikleri üzerine yerleştirilemediği durumlarda tedavi sonucunun daha başarılı, elde edilen sonucun daha kalıcı olmasını sağlar.

ENDODONTİ

1. Bir dişin kanal tedavisi görmesi gerekliliğini ortaya çıkaran temel unsur nedir?

Cevap: Genellikle buna derin çürükler neden olur. Derin çürüklerdeki bakteriler dişin damar sinir paketinin iltihaplanmasına yol açar ve kanal tedavisiyle bu damar sinir paketinin çıkarılması gerekir.

2. Endodonti kliniğinde ne tür işlemler yapılmaktadır?

Cevap: Endodonti kliniğinde pulpa ve kökü çevreleyen dokular kaynaklı ağrıların tedavisi, pulpa kaplaması ve amputasyonu gibi vital pulpa tedavileri, kök-pulpa kaynaklı patolojik dokuların cerrahi olarak uzaklaştırılması, yerinden çıkan dişlerin yerine konması, renklenmiş diş mine ve dentin dokularının ağartılması ve kök kanal boşluğunu içeren koronal restorasyonlarla ilişkili post-core restorasyonları gibi tedavi işlemleri yapılmaktadır.

3. Kanal tedavisi sonrasında ağrı olur mu?

Cevap: Kanal tedavisini takiben, özellikle de canlı dişlerin tedavisinin ardından ilgili dişte birkaç gün katlanılabilir bir ağrı veya dişin üzerine basıldığında ağrı oluşabilir. Bu kanal tedavisi sonrası oluşan normal bir ağrıdır. Kanal tedavisi yapılan dişin biraz korunması ile kısa sürede ortadan kalkar.

4. Kanal tedavisinin başarı oranı nedir?

Cevap: Günümüzde, doğru tedavi yöntemi uygulanan kanal tedavilerinde başarı oranı %90'a varmaktadır.

